

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационен труд на **Елена Бориславова Чучуганова**
на тема **„Компютърни музикални игри за формиране на
метроритмичен усет у учениците в началния етап
на основното образование“**,

докторант редовна форма на обучение в катедра „Музика“ при
Факултета по изкуствата на ЮЗУ „Н. Рилски“

за присъждане на ОНС „доктор“ по научната специалност „Методика
на обучението по музика“ професионално направление 1.3 Педагогика на
обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки

Рецензент: проф. д. изк. н. Филип Христов Павлов

жив. гр. София 1712, ж.к. Младост III, бл. 317, вх. А, ап. 3

Елена Бориславова Чучуганова е родена в гр. Сапарева баня. През 2009 г. завършва средното си образование в Националната хуманитарна гимназия “Св. св. Кирил и Методий” в гр. Благоевград. От същата година е студентка в ЮЗУ „Н. Рилски“ в катедра „Музика“. По време на своето обучение тя показва впечатляващи теоретични и музикални знания, които не остават незабелязани от преподавателския състав. След придобитата бакалавърска степен продължава своето обучение в Университета и през 2015 г. се дипломира с образователната и квалификационна степен „магистър“ - Педагог, начален учител. Последващото ѝ развитие в научно отношение се осъществява след спечелен конкурсен изпит за редовен докторант. По време на този образователен период, Чучуганова придобива солидни теоретични знания, които прилага в своята учителска практика в Трето основно училище „Димитър Талев“ в гр. Благоевград. От 2018 г. е хоноруван преподавател и в ЮЗУ, където води упражнения по учебната дисциплина „Детски музикални игри“ в специалността Педагогика на музикалното изкуство“. Тя е изграден специалист, който показва високо

теоретично ниво на педагогически знания, отлично владение на английски и испански език, което ѝ дава възможност за чуждоезикова преподавателска дейност. Тези знания се особено важни днес при активните комуникации между европейските университети. От 2020 г. тя води лекции на английски език по дисциплините „Системи за музикално възпитание и техни адаптации” и „Празнични дейности в училище”.

Актуалност на темата

Дисертационният труд, който Чучуганова представя, напълно отразява нейните сериозни изследователски интереси в областта на педагогиката на музикалното изкуство. Особено по отношение на съвременните обучителни средства и променена педагогическа ситуация, научното разработка е съвсем актуална и предлага редица съвременни подходи и нови концептуални решения с практикоприложен характер. Педагогическият опит на дисертантката ѝ дава възможност да обхване от различни страни днешната ситуация в училищното обучение и нейната изследователска платформа напълно се вписва в търсенето на нови качествени решения в образователната училищна дейност.

Съдържание на дисертационния труд

Структурата на настоящата дисертация е изградена в Увод, три основни глави, Заключение и Приложения. Тя е в обем от 201 страници, включващи основен текст, библиография и приложения. Библиографията съдържа имена на голям брой български автори, които са с принос за националната ни педагогическата наука, руски източници, западни автори и интернет информация. Този научен изследователски обхват дава възможност за сериозна научна обосновка на дисертационното изследване във всички негови същностни аспекти.

В Увода се изясняват същностните страни на дисертацията:

- ✓ **обектът** на изследването - музикалното възпитание на учениците от начните класове;
- ✓ **предметът** - формирането на метроритмичен усет и неговото развитие чрез формата на компютърното обучение;
- ✓ **целта** – установяване на ефективността от компютърното обучение при приложението му в образованието по музика.

Свързаните с тази цел задачи са представени в 6 точки, които предполагат запознаването със същността на проблема – проучвателна и аналитична дейност, преглед на действащите технологии, разработване на музикални игри и провеждането на експериментална дейност, свързана с тяхното евентуално приложение.

Преминатите етапи при провеждането на изследването са логично обосновани и са създали възможност да се обхване цялостната проблематика и нейната теоретико-практическа разработка.

Първата глава на дисертацията представя психологическите и педагогически аспекти на компютърните игри и тяхното общо приложение в педагогиката за тази възрастова категория. Много точно се представя днешната ситуация като научна позиция и практикум. Разгледани са различни решения за приложимост на този инструментариум, противоположни тенденции за неговата целесъобразност, но ясно е подчертан фактът, че самите педагози не търсят свои решения, а по-скоро ползват изпитани и внедрени педагогически форми. Обективизирана е и информация за съществено различие в отношението към новите технологии: в зависимост от възрастовия показател на действащите педагози, в позицията дали технологиите са допълващ елемент в обучението или са негова съвременна алтернатива, в начините за създаване на дигитални игрови ресурси.

Представените гледни точки, факти, обстоятелства, мнения и позиции създават пъстра картина на различна и любопитна съдържателност,

съдържат разнородни логически постановки, но ясно се налага изводът, че образователната дейност се нуждае от разработване на нови учебни програми за ефективност на обучението.

Компютърните игри за музикално обучение са пространно представени с техните детайлни компоненти, дават възможност за свързване на много разнородни знания, познавателната им цел често може да надхвърля съответното конкретно обучително ниво. И няма как да не се отчете фактът, че тези педагогически компоненти отдавна са станали действена част от чужди педагогически дейности. Споменава се компютърната игра „Приключенията на музикалните тонове и техните ноти” на наша водеща преподавателка по пиано Милена Куртева, но тя е насочена към образователната дейност на най-малките. А нейното присъствие, съпоставено с английски, испански, руски и др. примери, ни дава отчайващата ситуация със създаването на национален игрови педагогически ресурс. Прави впечатление и друго обстоятелство: творческият коефициент в тези компютърни игри присъства само с 4%. Ето едно поле на действие, което трябва решително да бъде овладяно.

Този факт не е убягнал на дисертантката и тя го представя на различни места, в свои изброявания или изводи (стр. 60, диаграма 4; стр. 63, т. 4). Неоправданото отсъствие на конкретно и целево отношение към детското творчество не позволява още от най-ранната възраст стимулирането на тази присъща дейност на деското фантазно мислене и неговата необвързаност с нивото на усвоените знания. Това се корени в неразбирането за развитието на творческите способности още от детството.

Метроритмичният усет е в основата на развитието на втора глава на дисертацията. Той е представен чрез голям брой научни постановки от значителни наши и чужди учени, изследователи, педагози, психолози, музиканти. Информационната база, която ползва Чучуганова, е широка,

целено насочена, представя различни тълкувания - от гледна точка на национални постановки и терминологични понятия. Дисертантката обобщава представената или само посочена информация в своите изводи: „Подходът към осмислянето на музикалния ритъм... води до различни методи в дефинирането на психическите способности, определящи възприемането, създаването и възпроизвеждането на времевите параметри на музикалната тъкан” (стр. 73, кр. на цитата). Прегледът на педагогическите системи и съдържанието на учебните програми по музика изграждат нейната позиция, предвид по-високото ниво на компетенции на учениците от трети и четвърти клас, представена по следния начин: „Поголемият обем от задачи, заложен в техните програми, ще доведе до по-голямо разнообразие в интерфейса им и ще разшири полето им за приложение в учебния процес.” (стр. 98)

Третата глава на дисертацията представя резултатите от експерименталната проверка, реализирана с ученици от трети и четвърти клас през втория срок на 2019 г. Мненията на учениците са проучени чрез анкети, а на класните ръководители чрез интервю. Представени са резултатите от констатиращия и контролен експеримент. Чрез различни музикалнообразователни игри: 6 - за трети клас и 10 - за четвърти клас, се постига осветляването на процеса с приложимостта на съвременните технологии в обучителния процес и се изяснява нивото на познание на всяка от двете експериментални групи. Получените резултати са отразени в таблици и диаграми, според процентното им изражение. Видна е различната оценка и отношение на учениците към използването на компютърните музикални игри в урока по музика, очертана е разликата в използването на различните помагала в урочната дейност.

Налагат се изводите, че е с положително значение тенденцията компютърните игри да обхващат по-значителна и съществена част от образователната дейност. Но в същото време, учителите считат този

подход като допълващ, а не като обучителна алтернатива. Очевидно проблемът е многопосочен и изисква сериозна подготвителна дейност, която да е свързана с обучението на подготвени педагози и изграждането на конкретни програми за учениците, за да се удовлетвори нивото на техните нарастващи компетенции. Решенията, които биха могли да се вземат, за разширеното прилагане на компютърното обучение в часовете по музика, трябва непременно да са свързани и с предвиждане на увеличението на финансовите ресурси за модернизиране и осъвременяване на действащите педагогически програми за музикално образование.

Впечатлен съм от познанието на докторантката за **същността на проблема и считам, че е изпълнила поставените в труда цел и задачи.**

Доказана е заложената в научното изследване **хипотеза, че „чрез използването на компютърни музикални игри, ще се постигне по-ефективно формиране на метроритмичния усет у учениците и ще се създаде по-голям интерес в заниманията им с музика”.**

Приложенията са добре разработени и атрактивни като визия. Те са добро свидетелство за компютърни знания и точна подготвеност на изследователската дейност.

Авторефератът представя дисертационния труд във всички негови аспекти и точно отразява извършените дейности и резултатите от тях.

Представените 3 авторски публикации в специализирани научни издания - 2 от 2019 г. и една под печат, осигуряват изискванията на докторантурата и отразяват основни съдържателни моменти от развитието на изследването.

Посочените 4 приноса са точно формулирани, отразяват съществени моменти от научното изследване, и са свързани с необходимия доказателствен материал.

Заключение

Като отчитам приносния характер на настоящия дисертационен труд, сериозната и качествено проведена изследователска работа, събраната и представена важна информация в областта на училищното обучение по музика в трети и четвърти клас, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Елена Бориславова Чучуганова научната и образователна степен „доктор” по професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки.

28.01. 2021 г.

Благоевград

Рецензент:.....

/ проф. д.изк.н. Филип Павлов/